

Er zijn veel zorgen als het gaat om het opvoeden en opgroeien van kinderen in Nederland. Zo neemt de kansengelijkheid toe en is er sprake van een toenemende prestatiedruk op jongeren. Kort samengevat: 'Kinderen moeten veel, maar mogen steeds minder'. Maar wat zou er gebeuren als we onze normen onderzoeken in plaats van onze kinderen? Kunnen we meer kijken naar de veerkracht van gezinnen?

DE ROL VAN ONZE NORMEN IN HET GESPREK OVER OPVOEDEN

Veerkracht als uitgangspunt

**Sharon Stellaard en
Charlotte Vissenberg**

Het NJi bekritiseert het nieuwe coalitieakkoord. Hoewel in het akkoord veel wordt gesproken over 'een solidaire samenleving', draagt dit volgens het NJi niet bij aan het verminderen van de individuele ratrace, die zo kenmerkend lijkt te zijn geworden voor ons onderwijsstelsel. Deze kritiek lijkt te passen bij de toenemende tegengeluiden over de subjectieve labels 'goed en minder goed' ouderschap en het labelen van kinderen die normafwijkend gedrag laten zien. Ook past het bij de vraag om diversiteit in de samenleving te omarmen in plaats van te streven naar hetzelfde voor ieder kind en gezin.

Delen of winnen

Moeten we nu solidair zijn met elkaar of vooral slagen in het leven? Hoe leren we onze kinderen om te delen, als het in het onderwijs draait om winnen? Waarom wordt maatschappelijk succes, maar ook

falen, steeds meer gezien als een individuele verantwoordelijkheid, terwijl – zo betogen wij – hier hardnekkige, maatschappelijke factoren aan ten grondslag liggen?

Onze samenleving heeft te maken met grote collectieve problemen. Toch blijven wij het antwoord op

“De sociologie moet terugkeren in het gesprek.”

deze problemen zoeken in individuele oplossingen, interventies en verantwoordelijkheden. Flevi's Kenniswerkplaats Jeugd pleit voor een terugkeer van de sociologie in het gesprek over opvoeden en onderwijs. Dit is niet gemakkelijk met een premier die aangeeft 'geen socioloog te zijn en dat ook niet te willen zijn'. Volgens ons is

een sociologisch perspectief juist belangrijk omdat cultureel gevormde definities van wat goed is, ook bepalen wat fout is en welke oplossing we daarvoor denken nodig te hebben.

Normen onderzoeken

Wat zou er dus gebeuren als we vaker onze normen zouden onderzoeken in plaats van onze kinderen? In onze samenleving liggen de mogelijkheden om normen tot de standaard te verheffen bij ongeveer 10 procent van de bevolking. Dit betekent dat 10 procent veel invloed uitoefent op wat goed of minder goed is voor de bevolking en de regels die daarbij horen. Hoe zou dit zijn voor de overige 90 procent? En wat zegt dit over de heersende normen met betrekking tot goed ouderschap in de samenleving?

In Flevi's Kenniswerkplaats Jeugd zetten wij daarom, naast het doen van onderzoek samen met kinderen en gezinnen, de normen centraal in het gesprek over op-

voeden en onderwijs. Dit doen wij door een spiegel voor te houden; door impliciete normen expliciet te maken en deze te bevragen. Bijvoorbeeld door op speelse wijze het debat over algemene beleids-uitgangspunten op zijn kop te zetten. Waarom hechten we zoveel waarde aan ‘rechte en doorlopen-de leerlijnen’, wanneer ontwikkeling bij uitstek een organisch proces is? Wie bepaalt wat normaal gedrag is en wat doet zo’n norm met kinderen en gezinnen die hier niet aan kunnen voldoen? Welke vaardigheden worden in ons onderwijs gevalideerd, en welke niet? En wat zijn hiervan de maatschappelijke, en dus sociologische consequenties?

Cultureel gevormd

Interventies en beleid zijn gebaseerd op cultureel gevormde beelden van een gewenste situatie. Anders dan de ‘gewenste situatie’ voor objectief aan te nemen, stellen we deze in Flevi’s Kenniswerkplaats ter discussie. We merken op dat dit laatste tijd te weinig gebeurt

“Proberen we niet veel te veel te repareren wat helemaal niet stuk is?”

en we veronderstellen dat dit een belangrijke factor is die de vraag naar jeugdhulp drijft. Zeker weten doen we het niet, daarom is onderzoek nodig. Belangrijke onderzoeksvragen zijn: proberen we niet veel te veel te repareren, waarvan we met een andere bril op vinden dat het helemaal niet stuk is? Zijn we kinderen en gezin-

Flevi’s Kenniswerkplaats Jeugd

Flevi’s Kenniswerkplaats Jeugd is onderdeel van het programma Kenniswerkplaatsen Jeugd van ZonMw. Kenniswerkplaatsen Jeugd bekijken maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende perspectieven zoals die van ouders, jeugdigen, beleid en onderzoek. Flevi’s Kenniswerkplaats Jeugd richt zich op Flevoland. Het thema veerkrachtig opvoeden en opgroeien staat centraal. De kenniswerkplaats speelt een actieve

rol in het verzamelen van kennis over veerkrachtig opgroeien en het benutten van deze kennis in de praktijk. Dit doen we door middel van onderzoek rondom drie thema’s: 1) de eerste 1000 dagen van jeugdigen in Flevoland, 2) voor mijn kind wil ik het anders (het doorbreken of juist benutten van intergenerationale invloeden vanuit een veerkrachtig perspectief) en 3) samenwerken met gezinnen vanuit veerkracht.

nen niet aan het voorsorteren voor professionele hulpverlening iedere keer als we zeggen dat we meer preventief willen werken? Welke normen stellen wij aan gezinnen en hoe rechtvaardig is dit als deze normen niet overeenkomen met die van henzelf? Zouden we het debat niet moeten kantelen van normaal/afwijkend, naar divers en verrijkend?

Veerkracht staat centraal

Veerkrachtig opgroeien en opvoeden vormt het uitgangspunt van ons onderzoek. Een manier om bestaande normen te bevragen is door juist deze veerkracht als uitgangspunt te nemen. Wat zien kinderen en gezinnen als veerkrachtig opvoeden en opgroeien? Hoe gaan kinderen en gezinnen om met uitdagingen die op hun pad komen en wat kunnen we daarvan leren? Hoe kunnen we versterken wat goed gaat in gezinnen en ons niet alleen richten op het repareren van datgene dat wij als problematisch bestempelen? Waar komen de uitdagingen van gezinnen vandaan en welke aanknopingspunten biedt dat voor veerkrachtig beleid en bestuur?

Flevi’s Kenniswerkplaats wil het stellen van de juiste vragen vooropstellen, bijvoorbeeld door middel van de campagneweek ‘Een veerkrachtig nieuwjaar’. Deze week vol workshops lezingen, bedoeld voor professionals, leerkrachten, onderzoekers en beleidsmakers, vindt plaats van 24 t/m 28 januari 2022. Onderdeel van deze campagne-week is de fototentoonstelling ‘Veerkrachtig ouderschap’. Tien

“Wij nemen juist deze veerkracht als uitgangspunt.”

ouders delen door middel van portretten hun ervaring met veerkrachtig opvoeden en opgroeien. Wat is dat volgens hen? Wanneer voelen zij zich veerkrachtig? De tentoonstelling wordt op 24 januari geopend. De portretten zijn daarna tot eind juni voor iedereen te bezichtigen in het gemeentehuis van Almere.